

RAVNOTEŽA U POKRETU

Putovanje
sa
zelenim
ljiljanom

Co-funded by
the European Union

KULTUR
Nest e.V.

UVOD

Ova mala knjižica, nazvana zin zbog praktičnog procesa izrade te jednostavne i otvorene distribucije, dio je veće kolekcije od 11 zinova nastalih u sklopu projekta „Sadnja priča - Putevi samostalnog učenja“, u suradnji KulturNest e.V. iz Njemačke i udruge Tilia iz Hrvatske.

Ovaj zabavan zin ispunjen je jednostavnim aktivnostima, mislima i idejama koje pozivaju čitatelje da se povežu s biljkama i, kroz taj proces, sa samima sobom.

Svaki čitatelj ili čitateljica može slobodno istražiti svoj odnos s biljkama na svoj način i vlastitim tempom.

Ne postoji ispravan ili pogrešan način rada s biljkom, slobodan si ili slobodna si prihvatiti ili preskočiti bilo koji poziv koji želiš.

Zin se može printati kao knjižica na bilo kojem običnom printeru i papiru A4 ili A3 formata, odabirom opcije knjižice u postavkama ispisa. Koristi ga kad god ti to odgovara, bez obzira je li dostupna jedna biljka ili zeleni kutak.

Za sve raspoložive informacije o edukativnim materijalima „Sadnja priča“, posjeti slijedeće internetske stranice: Za više informacija o ovom zinu i mogućnostima njegovog korištenja, molimo skeniraj ovaj QR kod.

PRIPREMA

Osim ove printane ili digitalne verzije zina, za ovo putovanje trebat ćeš još:

- Biljku zeleni ljiljan naravno!

U slučaju da imaš neku drugu biljku pored sebe, ne brini.

Druga biljka će također poslužiti.

- Pribor za pisanje i crtanje.

- Nešto neprekinutog vremena rezerviranog za tebe.

Koliko? Ovisi o tebi, jer svatko voli učiti različitim tempom. Možda možeš odvojiti 20 minuta za početak ili cijeli sat ako ga imaš. Možeš završiti zin odjednom ili pak raditi polako, vraćajući se ponovnom učenju kad nađeš vremena

- Tvoja znatiželja

Što bi ti pomoglo da se osjećaš još ugodnije?

Možeš razmisliti o tome kako si odjeven ili odjevena, kako sjediš/ležiš ili stojiš, osvjetljenosti prostora, dobu dana koje ti najbolje odgovara...

POČETAK PUTOVANJA

Koliko spremno se osjećaš?

Osjećam
se spremno
krenuti na
putovanje

Trenutno
se ne osjećam
spremno

Imam sve što
trebam i veselim
se čitanju
idućih stranica

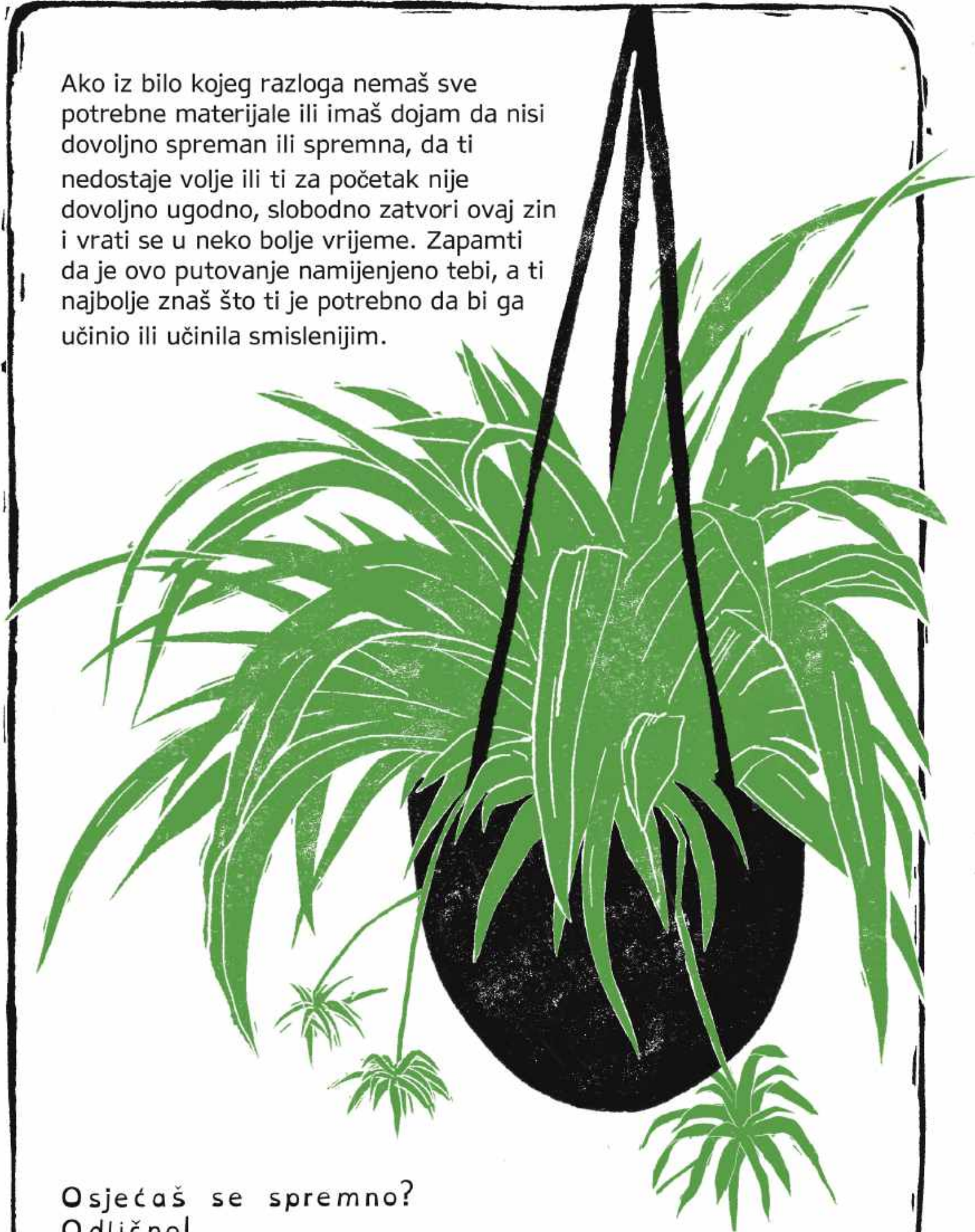
Koliko znatiželjno se osjećaš?

Nacrtaj točku ili neki drugi znak po izboru u prostoru ispod teksta

Možda nisi toliko zainteresiran
ili zainteresirana saznati
nešto novo o biljci, i osjećaš
se udaljeno od ove vrste
živih bića.

Ili si možda vrlo nestrpljiv ili
nestrpljiva da stekneš nova znanja
o biljci i osjećaš se spremnim ili
spremnom da proučavaš i dodiruješ
biljkine listove i stabljike.

Ako iz bilo kojeg razloga nemaš sve potrebne materijale ili imaš dojam da nisi dovoljno spreman ili spremna, da ti nedostaje volje ili ti za početak nije dovoljno ugodno, slobodno zatvori ovaj zin i vrati se u neko bolje vrijeme. Zapamti da je ovo putovanje namijenjeno tebi, a ti najbolje znaš što ti je potrebno da bi ga učinio ili učinila smislenijim.

Osjećaš se spremno?

Odlično!

Okreni stranicu i zaronimo u svijet biljaka :)

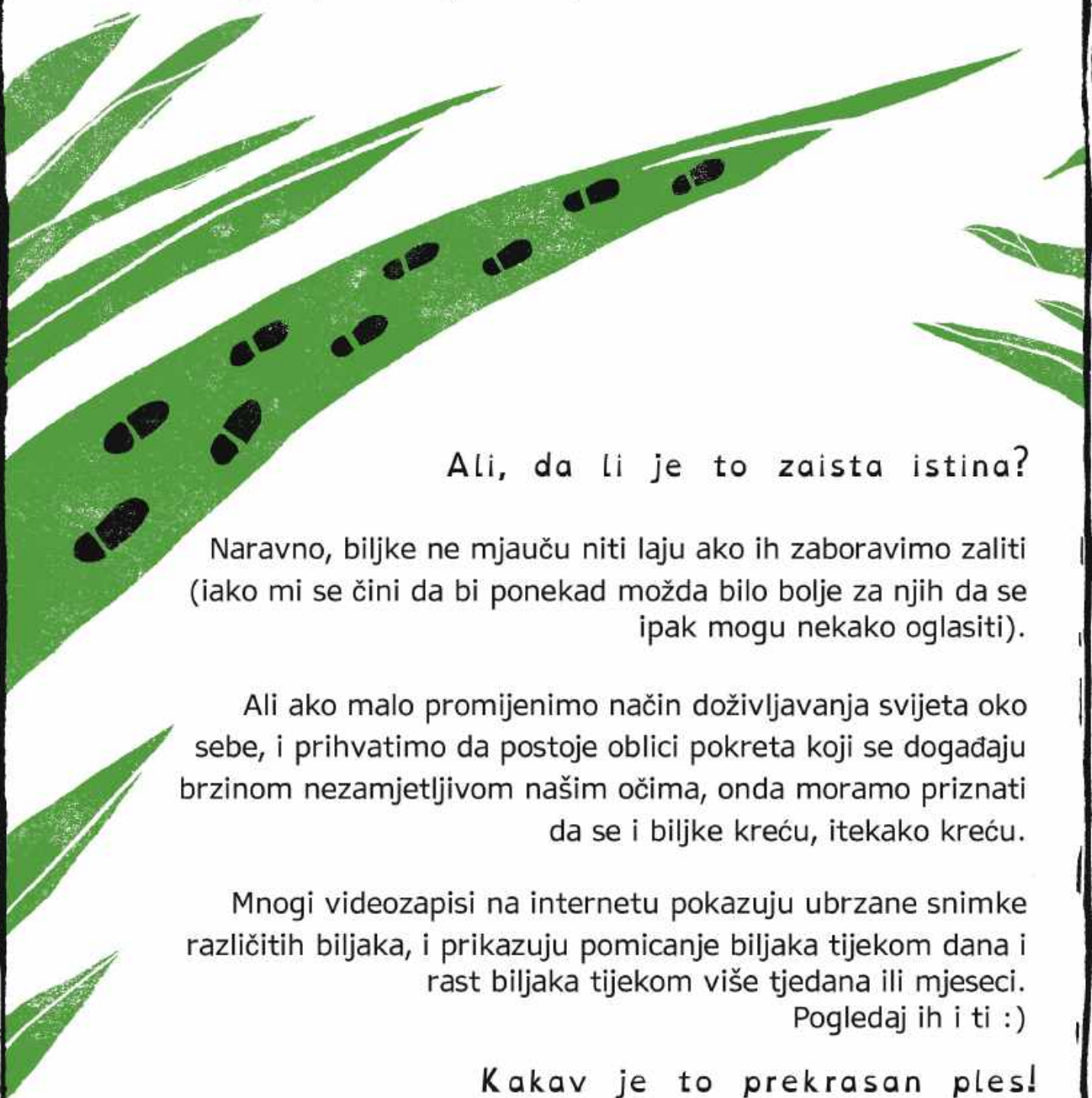
U POKRETU

Čekaj malo... zar se biljke miču?

Očigledno je da biljke ne trče, ne skaču, ne hodaju i ne koriste ruke da bi jele ili pile – uostalom, o kojim rukama govorimo?

Ovo je jedna od glavnih razlika između biljaka i životinja.

Svi smo naizgled prilično sigurni: biljke su statična živa bića.

Ali, da li je to zaista istina?

Naravno, biljke ne mjaču niti laju ako ih zaboravimo zaliti (iako mi se čini da bi ponekad možda bilo bolje za njih da se ipak mogu nekako oglasiti).

Ali ako malo promijenimo način doživljavanja svijeta oko sebe, i prihvatimo da postoje oblici pokreta koji se događaju brzinom nezamjetljivom našim očima, onda moramo priznati da se i biljke kreću, itekako kreću.

Mnogi videozapisi na internetu pokazuju ubrzane snimke različitih biljaka, i prikazuju pomicanje biljaka tijekom dana i rast biljaka tijekom više tjedana ili mjeseci.
Pogledaj ih i ti :)

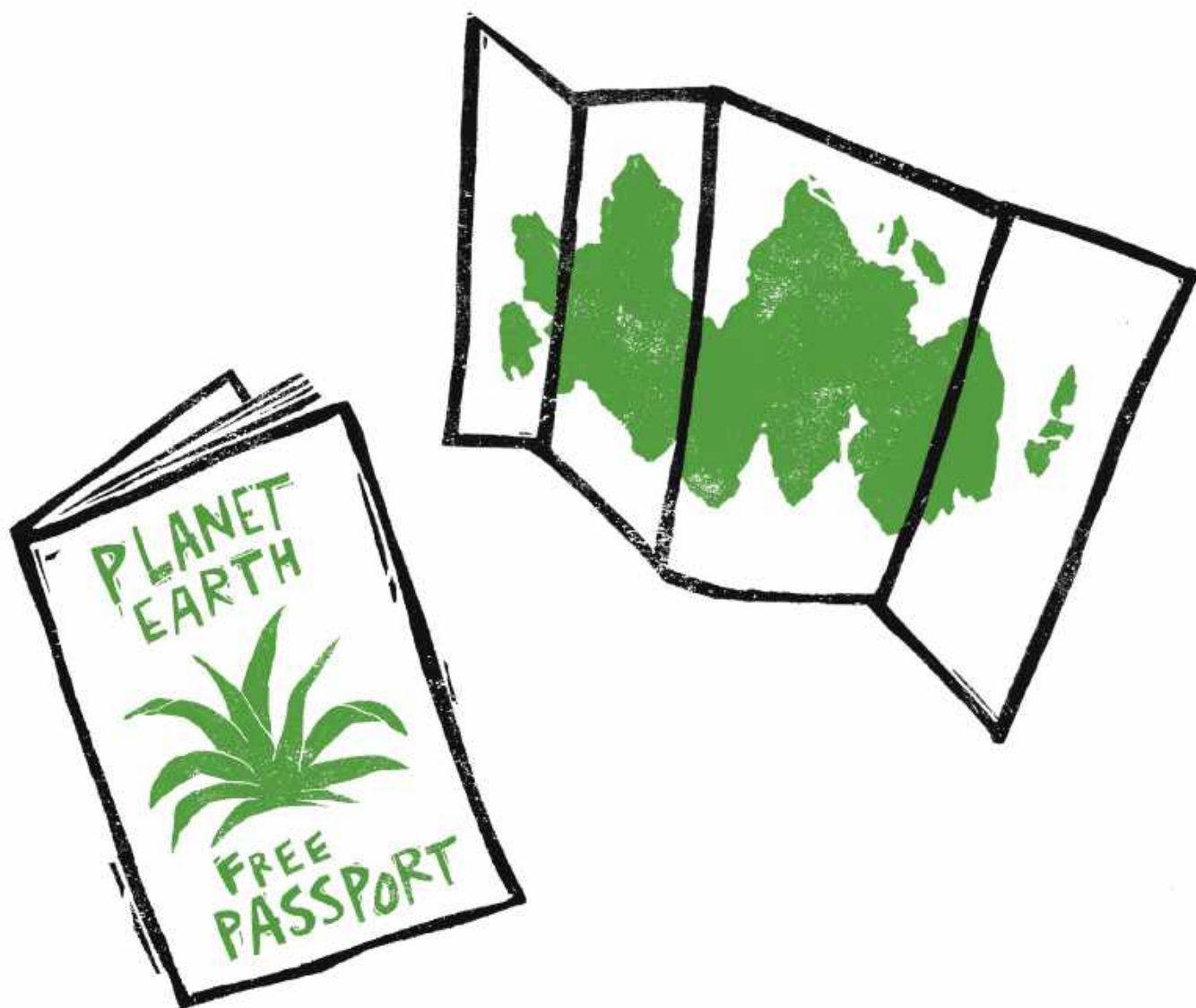
Kakav je to prekrasan ples!

Ono što biljke zaista ne mogu je odmaknuti se od mjesta na kojem su isključale iz sjemena.

Barem ne kao zasebna biljka, budući da se, kao dio biljnih zajednica, biljke zaista kreću i migriraju generacijama, kao nomadi i bića sklona pustolovinama, u potrazi za novim teritorijima na kojima mogu uspijevati.

Tako je oduvijek bilo, i tako će biti i dalje.

Zato što su pokret i migracija prirodne strategije živih bića.

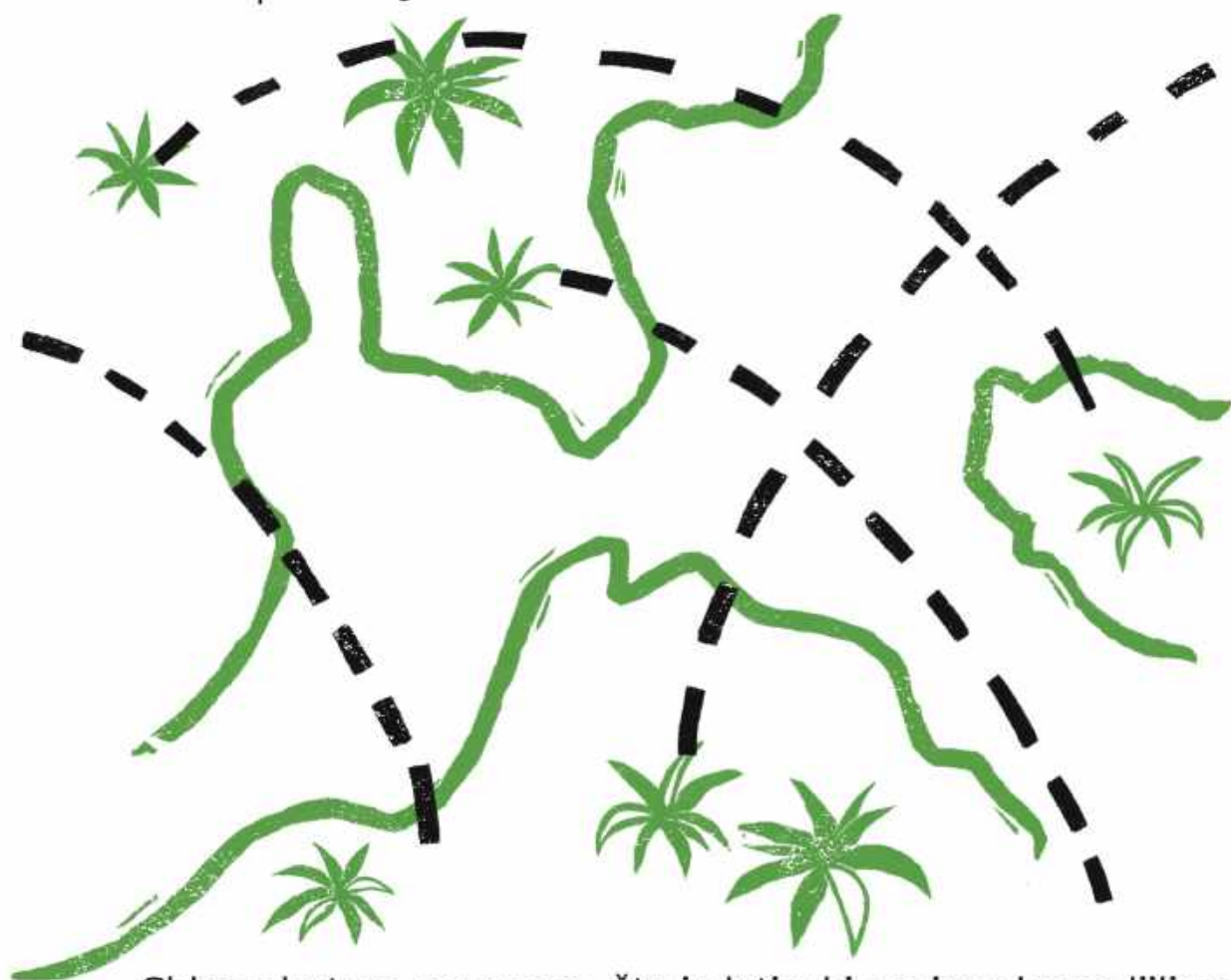
Na idućim ćemo stranicama slijediti putovanje zelenog ljiljana.

PUTOVANJE ZELENOG LJILJANA

Dugih listova i znatijelnih izdanaka, zeleni ljiljani dobar su primjer sposobnosti kretanja biljaka i mnogočega još, ako gledamo na povijest biljke.

Zeleni ljiljan je podrijetlom iz tropskih predjela južne Afrike. Odande, biljka je migrirala, putovala tisuće kilometara i naturalizirala se u drugim dijelovima svijeta, uključujući Zapadnu Australiju i Bangladeš.

Zamisli kakvo putovanje!

Chlorophytum comosum, što je latinski naziv zelenog ljiljana, zahvalan je za uzgajanje i brzo postaje otporan na vanjske uvjete.

Zbog toga se može vrlo često naći u kućanstvima diljem našeg planeta.

Iako podrijetlom dolazi sa jednog specifičnog mjesta na planetu, zeleni ljiljan je kod kuće diljem svijeta.

Slijedeći kretanje i migracije zelenog ljiljana, bilo bi zanimljivo da sad razmisliš o svojoj priči.

Koji su mali a koji veliki pomaci u tvom životu?

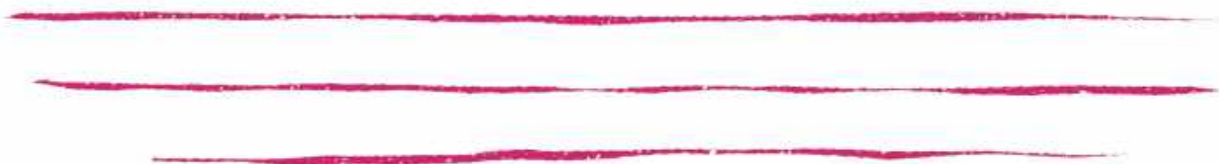
Možeš slijediti linije u prostoru kako bi mogao ili mogla vizualizirati puteve u svom životu.

Dok slijediš linije, one se mogu međusobno presijecati i stvarati složene, ali i jednostavne obrasce.
Ne brini o rezultatu.
Nema točnih ili netočnih ishoda.

Kad budeš spreman ili spremna, promotri crtež koji predstavlja tvoje viđenje biljke.

Što primjećuješ? Koje oblike? Kakvu dinamiku?

Možeš zapisati svoje misli, ili naprosto krenuti naprijed na iduću stranicu.

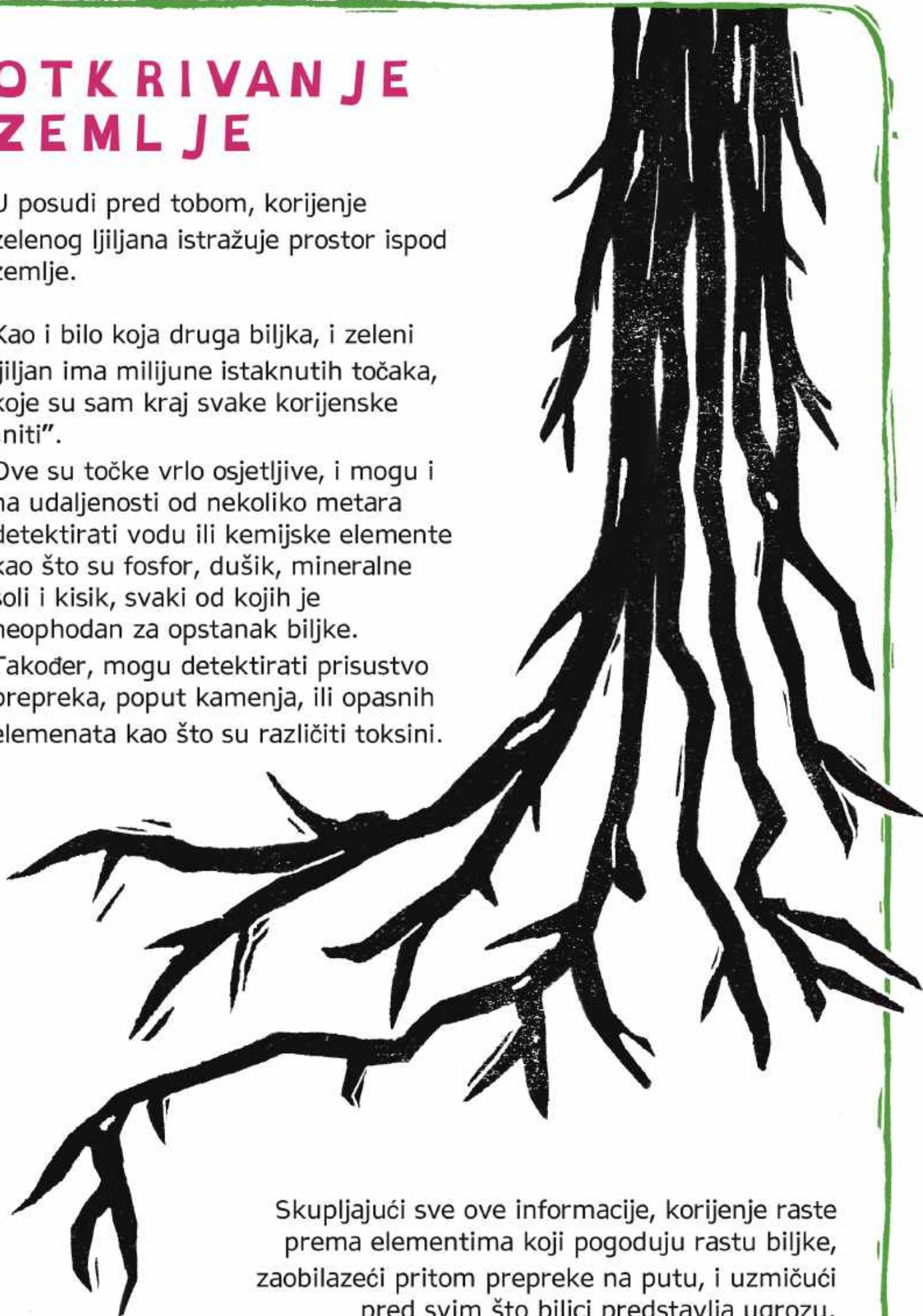
OTKRIVANJE ZEMLJE

U posudi pred tobom, korijenje zelenog ljiljana istražuje prostor ispod zemlje.

Kao i bilo koja druga biljka, i zeleni ljiljan ima milijune istaknutih točaka, koje su sam kraj svake korijenske „niti“.

Ove su točke vrlo osjetljive, i mogu i na udaljenosti od nekoliko metara detektirati vodu ili kemijske elemente kao što su fosfor, dušik, mineralne soli i kisik, svaki od kojih je neophodan za opstanak biljke.

Također, mogu detektirati prisustvo prepreka, poput kamenja, ili opasnih elemenata kao što su različiti toksini.

Skupljajući sve ove informacije, korijenje raste prema elementima koji pogoduju rastu biljke, zaobilazeći pritom prepreke na putu, i uzmičući pred svim što biljci predstavlja ugrozu.

Čitajući o ovim različitim strategijama korijenja, možeš li ih iskoristiti na neki način kao metaforu povezanu s tobom?

Koje elemente ostavljaš za sobom?

Koje prepreke nadvladavaš?

Što se nadaš da ćeš susresti na svom putovanju?

Nacrtaj mapu ovih elemenata, i strategija koje poduzimaš.

Kad pomisliš da si završio ili završila, promotri gornje crteže. Uzmi trenutak da raspoznaš sve nacrtane elemente.

Ako želiš, zabilježi riječ ili rečenicu i zaokruži tako ovo poglavlje.

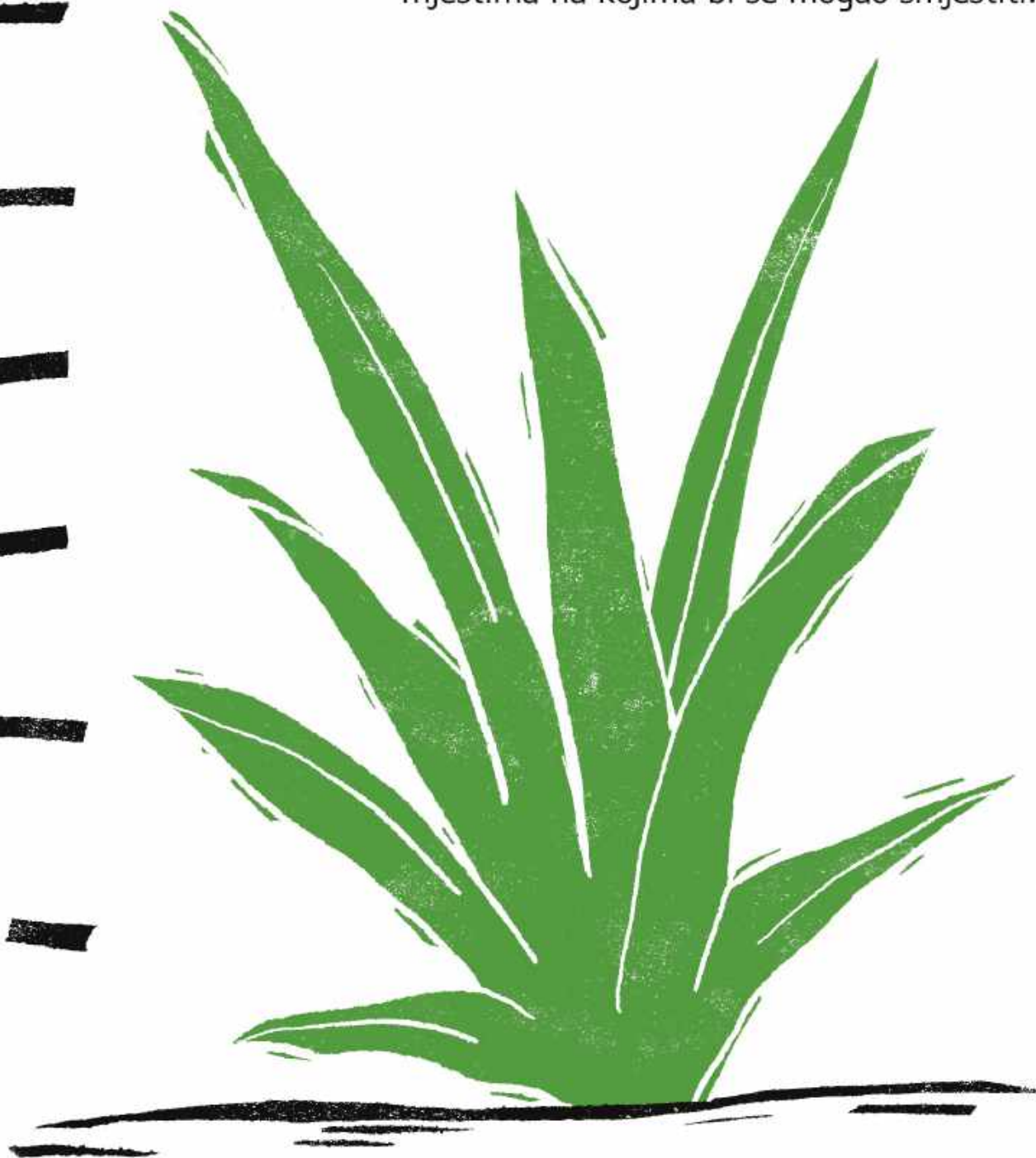
Zatim nastavi prema slijedećoj stranici.

OSJEĆATI PROSTOR

Iz zemlje, počevši od sićušnih i tankih klica, zeleni ljiljan raste u čupercima koji postaju sve brojniji i viši, dosežući i do 60 centimetara duljine.

Udaljujući se od središta biljke, dugi i uski listovi zelenog ljiljana šire se u svim smjerovima, spuštajući se naniže i po nekoliko metara u potrazi za novim mjestima na kojima bi se mogao smjestiti.

Imajući u vidu ove karakteristike listova zelenog ljiljana, usmjeri se sada na svoju svakodnevicu.

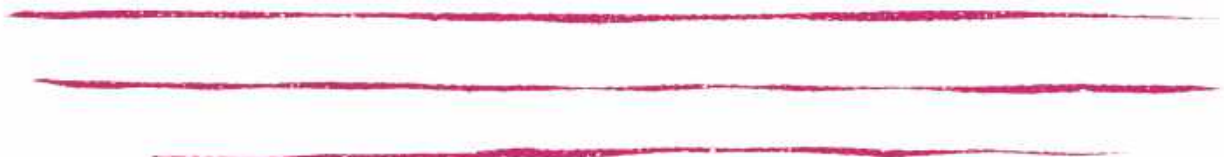
Što primjećuješ u svom okruženju?

Koje prostore i smjerove želiš istražiti?

Koje svoje osobine ili vještine želiš razvijati?

Napiši ili nacrtaj svoje odgovore.

Nakon što završiš, promotri cijelu sliku,
ili međusobni položaj i veze zapisanih riječi.
Odvoji trenutak i razmisli o njihovim značenjima.
Zatim nastavi prema idućoj stranici.

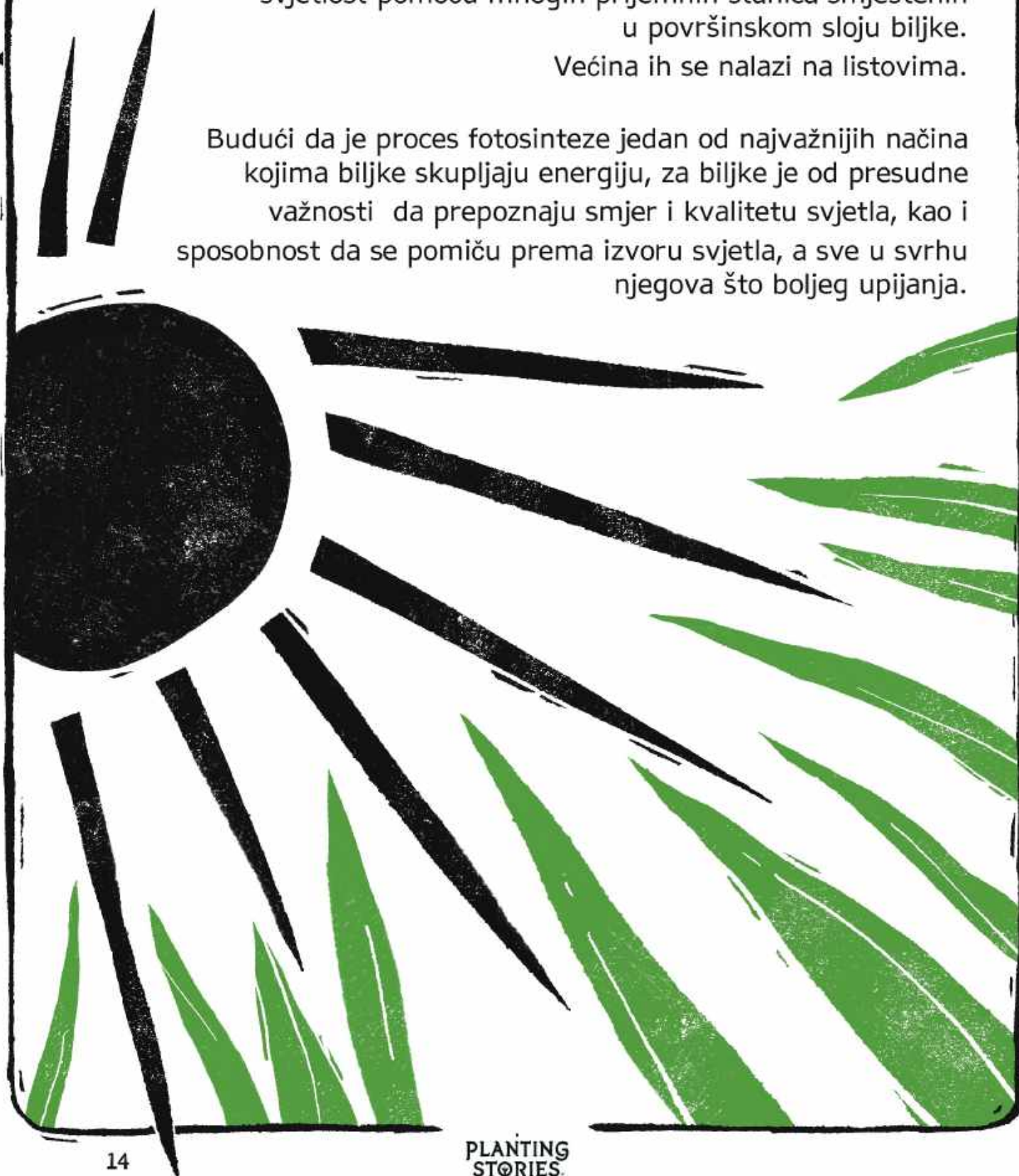
VIDJETI SVIJETLO

Pogledaj svoj zeleni ljiljan kako stoji posađen u posudi pokraj prozora, ili visi sa stropa.

Da bi napredovala, biljka treba svjetlo.

Zeleni ljiljan, kao i sve biljke, može osjetiti svjetlost pomoću mnogih prijemnih stanica smještenih u površinskom sloju biljke. Većina ih se nalazi na listovima.

Budući da je proces fotosinteze jedan od najvažnijih načina kojima biljke skupljaju energiju, za biljke je od presudne važnosti da prepoznaju smjer i kvalitetu svjetla, kao i sposobnost da se pomiču prema izvoru svjetla, a sve u svrhu njegova što boljeg upijanja.

Kao što smo vidjeli, biljke su vrlo osjetljive na svjetlo.
Mogli bismo ovo koristiti kao metaforu?

Što donosi svjetlo i vedrinu tvojim danima?

Što ti pomaže da se osjećaš energično i
dobro?

Za čime možeš posegnuti da se osjetiš
njegovano?

Imajući u vidu ove smjernice, promotri biljku i nacrtaj listove koji ti
se čine zanimljiviji od drugih, i s kojima se možeš povezati.

Kad završiš s crtanjem, odvoji trenutak
i usmjeri se pažljivo na sliku.
Ako želiš, dodaj uz nju nekoliko riječi ili rečenica.

NOVI POČECI

Ponekad će, iz gustih čuperaka listova proviriti tanka stabljika, i izrasti i do 75 centimetara duljine.

Iz ove će se stabljike jednog dana razviti nježan mali bijeli cvijet.

Nakon cvata, pojavit će se takozvani mladi „pauci” (jedan od naziva za zeleni ljljan je i „pauk biljka”), mladi izdanci glavne biljke koji svojom težinom savijaju stabljiku nadolje formirajući snažan luk. Ovo mladim „paucima” omogućuje dosezanje tla i ukorjenjivanje.

Sve je spremno za novi početak...

Razmisli što je privuklo tvoju pažnju u priči o stabljici i cvijetu zelenog ljiljana.

Pokušaj vizualizirati i nacrtati ove odgovore kao listove, izdanke, cvijetove ili bilo kakve druge slike na koje pomisliš.

Crteži se mogu i preklapati i stvoriti nova značenja.

Kad završiš s radom, brižno ga promotri.

Možeš zapisati svoje misli ili nastaviti prema sljedećoj stranici.

Kakvo si novo korijenje spreman ili spremna pustiti?

Što osjećaš, kakvi bi cvjetovi mogli
uslijediti?

Kad završiš s radom, brižno ga promotri.

Možeš zapisati svoje misli ili nastaviti prema sljedećoj stranici.

ZAVRŠNE MISLI

Odvoji trenutak i promotri biljku još jednom. Usmjeri pozornost na biljku kao cjelinu, a ne samo na pojedinu njezinu osobinu.

Što primjećuješ?

Prisjeti se putovanja koje si prošao ili prošla
na prethodnim stranicama.

Prisjeti se svakog koraka koji te doveo do
mjestu gdje se trenutno nalaziš.

Hoćeš li ponijeti nešto sa sobom
nakon završetka ovog putovanja?

Z E M L J A

Zemlja mi je bila dom.
Došao sam s očevom kišom.
Rastao sam iz majčinog tla.

Moji izdanci govorili su jezik sjemenja predaka,
I dok su sjećanja hranila moje korijenje,
Nježne rime njegovale su mi listove.

Jednog su se dana podigli vjetrovi,
Šapćući mnoge tajne,
Izvikujući nepoznate priče.

Ne znajući što znače,
Spakirao sam svoje korijenje,
I prtljagu ispunio nadom.

Pelud postadoh.
Pogledom kružio sam kroz maglu,
Želje hranio suncem.

Dugo sam lutao uz oblake i lastavice.
Odmarao pod njihovim krilima,
Letio od gnijezda *zašto* do gnijezda *kako*.

A onda, iznenadili su me novi glasovi u zoru:
Plesali su, vrtjeli se, nježni suputnici,
Drugi nebeski putnici.

Gledali smo kako se obzor bliži sve više,
Preko tisuća i tisuća zemalja.
Polja *možda* i *moglo bi* rijeka.

Krajolik sam ovaj gledao pod sobom
I sletjeti izabrao na putovanju svom:
Gravitaciji pridružio sam se padom.

Na tlu, sad, noge mi lagano drhte.
Udišem prihvaćanje,
zahvalnost izdišem.

Susrećem šumu;
s lijeve mi strane, hrabre kore,
s desne mi, listovi puni budućnosti.

U prsima imam cvijet,
U grlu latice me škakljaju.
Zemlja mi je dom.

HVALA TI ŠTO SI POŠAO ILI POŠLA NA OVO PUTOVANJE RASTA I POVEZANOSTI.

Potraži ostale resurse na:

<https://www.kulturnest.org/socio-cultural/planting-stories>
ili udruga-tilia.hr/plantingstories

Planting Stories - Self-Directed Learning Pathways © 2025 by KulturNest e.V.,
TILIA Udruga za promicanje kulture i kulturne baštine licencirano je pod
licencom Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0
International. Kako bi vidio ili vidjela primjerak ove licence, posjeti: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>.

Sufinancirano sredstvima Europske unije. Stavovi i mišljenja u ovom zinu
izneseni su od strane autora i ne odražavaju nužno stavove Europske unije ili
Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Europska unija niti
tijelo koje dodjeljuje potporu ne može biti odgovorno za njih.
Projekt 2024-1-DE02-KA210-ADU- 000251246, Planting Stories - SelfDirected
Learning Pathways.

Nastalo iz suradnje: KulturNest e.V. i Udruga Tilia
Glavna ilustratorica i autorica: Lorema

Co-funded by
the European Union

KULTUR
Nest e.V.

PLANTING
STORIES